

* - اوضاع ایران در آستانه ی حمله اعراب مسلمان:

رقابت و دشمنی در درون دربار ساسانی

وجود نظام طبقاتی ، بی عدالتی و تبعیض های اجتماعی و مالیات های سنگین

شورش های فرماندهان و دخالت های آنها در رقابت سیاسی

بر اثر طغیان رودهای دجله و فرات ، زمین ها و مزارع حاصلخیز از بین رفت

* - نبرد قادسیه :

ارتش ساسانی در نبرد قادسیه از سپاه مسلمانان که روحیه بالاتر و انگیزه بیشتری داشت شکست خورد . در این جنگ ، رستم فرخزاد فرمانده سپاه ساسانی کشته شد و مدتی بعد تیسفون پایتخت ساسانیان با گنجینه ای از غنائم به تسخیر اعراب در آمد

* - سقوط سلسله ساسانی :

در نبردی که در نهاوند رخ داد ، ضربه نهایی بر پیکر ارتش ساسانی وارد شد ، به طوری که یزدگرد سوم ، آخرین پادشاه ساسانی ، دیگر نتوانست سپاهی را برای مقابله با اعراب مسلمان گردآوری کند . پس از جنگ نهاوند ، شهرها و ولایات ایران یکی پس از دیگری به تصرف اعراب در آمدند . سرانجام با ورود اعراب به خراسان ، یزدگرد سوم به دست آسیابانی در مرو به قتل رسید و سلسله ساسانی پس از چهار صد سال فرمانروایی به پایان رسید

* - اوضاع ایران در دوره خلافت امویان (بنی امیه):

اشراف و سران قبایل عرب ، بر بیشتر ولایات ایران حکومت می کردند

به قوم و نَسَب خود ، فخر فروشی می کردند و قوم عرب را برتر و شریف تر از سایر اقوام می پنداشتند

اقوام غیر عرب از جمله ایرانیان مورد تحقیر و توهین قرار می گرفتند

ایرانیان اجازه نداشتند منصب های مهم مانند حکومت ولایات یا فرماندهی سپاه را عهده دار شوند

* - در دوران بنی امیه کدام امامان به شهادت رسیدند:

علاوه بر امام حسن و امام حسین (ع) ، امام سجاد و امام محمد باقر (ع) نیز به شهادت رسیدند

* - مبارزه و مخالفت مردم ایران با حکومت اموی :

مردم ایران که از ظلم و ستم و قوم گرایی امویان به ستوه آمده بودند از هر فرصتی برای مخالفت و مبارزه با حکومت اموی استفاده می کردند . ایرانیان در بسیاری از قیام ها و شورش هایی که علیه امویان به وقوع پیوست حضور موثری داشتند . وقتی مختار ثقفی در کوفه به خونخواهی امام حسین و یارانش قیام کرد ایرانیان به او پیوستند

* - به قدرت رسیدن عباسیان:

در اواخر حکومت اموی آنها نمایندگان را به نقاط مختلف ایران از جمله خراسان فرستادند و مردم را به قیام علیه بنی امیه و حکومت یکی از افراد خاندان پیامبر (ص) دعوت کردند ، اما نمی گفتند منظورشان از آن فرد چه کسی است . ایرانیان مسلمان به ویژه خراسانیان دعوت عباسیان را پذیرفتند و سرانجام ابومسلم سردار ایرانی در خراسان قیام کرد و موفق شد امویان را شکست و سَفَاح از خاندان عباسیان را به خلافت برساند

* اقدامات منصور عباسی:

شهر بغداد را بنا کرد و آن را مرکز خلافت عباسیان قرار داد

به قتل رساندن ابومسلم خراسانی

* کدام خلفای عباسی امامان شیعه را به زندان انداختند و به شهادت رساندند:

منصور ، هارون الرشید ، متوکل

* -استفاده خلفای عباسی از ایرانیان در اداره حکومت:

خلفای عباسی بر خلاف امویان از ایرانیان در سمت های مهمی چون وزارت و فرماندهی سپاه و حکومت شهرها ، استفاده می کردند . البته بسیاری از ایرانیانی که به خدمت خلافت عباسی در آمدند ، سرنوشتی تلخ و ناگوار داشتند ، چنانکه منصور ناجوانمردانه ابومسلم خراسانی را به قتل رساند

* - برمکیان :

برمکیان از خاندان های مشهور ایرانی بودند که در زمان خلافت هارون عهده دار وزارت و حکومت ولایات شدند و نفوذ و قدرت فراوان کسب کردند . خلیفه ناکهان بر آنان خشم گرفت و دستور داد آنها را از قدرت برکنار و زندانی کنند و به قتل برسانند

* - سلمان فارسی :

نخستین ایرانی که در مدینه به حضور پیامبر رسید و به دین اسلام مشرف شد . سلمان در جنگ احزاب (خندق) حضور داشت و پیشنهاد کرد برای دفاع از شهر مدینه در مقابل حمله ی مشرکان ، خندقی حفر شود . پیامبر در باره او فرمود سلمان از اهل بیت ماست

* - از جمله یاران با وفای حضرت علی (ع): سلمان - مقداد - ابوذر - عمار

* گرایش ایرانیان به دین اسلام :

پس از آنکه اعراب مسلمان به ایران آمدند ، مردم ایران به تدریج با دین اسلام آشنا شدند . ایرانیان پس از درک پیام اسلام ، داوطلبانه آن دین را پذیرفتند . پیام اسلام برابری و برادری بود این پیام برای مردم ایران که از امتیاز طبقاتی اشراف ناخشنود بودند ، جذابیت فراوانی داشت . علاوه بر آن ، اخلاق و رفتار پیامبر و امامان شیعه ، نقش مهمی در علاقه مندی ایرانیان به دین اسلام داشت

* - علاقه و ارادت ایرانیان به حضرت علی (ع) و فرزندانش:

چون امام علی (ع) در دوران حکومت خود هیچ برتری و امتیازی برای اعراب ، نسبت به غیر اعراب در نظر نمی گرفت ایرانیان به امام علی(ع) داشتند

* - حضور کدام امامان بزرگوار در ایران . تأثیر زیادی بر توجه و گرایش مردم ایران به دین اسلام داشت :

امام رضا (ع) و خواهرش حضرت معصومه (س) و برادرش حضرت شاه چراغ